

7. Doç. Dr. Fikret Karaman

Diyabet İşleri başkan yardımcısı

Dr. Tayyar Altıkulaç Diyanet İşleri başkanlığı yaptığı dönemde, (09.02.1978-10.11.1986) ilçe müftüsü olarak görev yapıyordum. Başkanlığımızın o yıllara ait hizmet politikasını objektif olarak değerlendirmem zordur. Ancak görev alanıyla ilgilenen bir ilçe müftüsü olarak bazı hususları tahlil edebildiğimi düşünüyorum. Şüphesiz ki her yöneticinin çalıştığı kuruma katkıları olmuştur. Bugün seksen beş yıllık geçmişi olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gelişmesinde; bu teşkilâta çalışan her görev ve unvandaki insanın alın teri vardır. Bunlardan vefat edenlere Allah'tan rahmet, hayatta olanlara da sağlık ve mutluluk diliyorum. Bu bağlamda hassas bir zaman diliminde Diyanet İşleri başkanlığı yapan Dr. Tayyar Altıkulaç'ın yaşadığı tecrübe ve hatıralarını kendi kalemiyle yazması önemli bir olaydır.

Orta yaş üzerinde olan herkesin hatırlayacağı gibi bu dönem, siyasî ve askerî yönden özellikli ve hareketli geçmiştir. Hatırlanacağı üzere 12 Eylül 1980 tarihinde Türk silâhlı kuvvetleri ülkenin yönetimine el koymuştu. Doğal olarak bu olayın öncesinde ve sonrasında sıkıntılar yaşanmasına rağmen Diyanet İşleri Başkanlığı hız kesmeden hizmetine devam etmiştir. Hatta başkanlık tarihinde ilk denebilecek başarılı hizmetler yapılmıştır. Kur'an kurslarının açılması, hâfızlık eğitiminin teşviki, hac organizasyonunun düzenlenmesi, yurt dışı hizmetlerinin ele alınması, eğitim merkezlerinin açılması, ezanların minarede okunması, kadro sayısının arttırılması, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelerin yenilenmesi, Türkiye Diyanet Vakfı'nın gelişmesi ve *TDV İslâm Ansiklopedisi*'nin çıkarılması bu dönemin önemli gelişmeleri olarak sayılabilir. Böylece başkanlık merkez, taşra ve yurt dışı birimleriyle yeni bir kimlik kazanmıştır. Elbette bu başarının sağlanmasında kurumun başında bulunan başkanın tecrübesi, gayreti, basireti ve fedakârlığı büyük olmuştur.

Bununla birlikte hiç kimsenin hizmeti eksiksiz ve kusursuz değildir. Bu sebeple doğruluğu ve haklılığı tartışılmaya açık olan şu hususlar da dönemin yanlışları veya eksiklikleri olarak zihinlerde iz bırakmış gibi görünmektedir. Bunlar, sivil kuruluşlara, siyasî mülâhazalara mesafeli durulması, bir kısmına kapalı bir kısmına açık bulunması, sert bir yönetim tarzının benimsenmesi, başkanın çevresindeki yönetici ve yetkililerin bu görüntü ve imajı daha da belirgin hale getirmeleri gibi hususlardır.

Başkanımızın mevcut anlayış karşısında emekli olduktan sonra fiilen siyasete girmesi ve milletvekili seçilmesi bazıların hayretini daha da arttırmıştır. Yine aynı dönemde şartlar uygun olduğu halde Diyanet'in teşkilât kanununun çıkarılmadığı, çalışanların sosyal ve özlük haklarının önemsenmediği, rahmetli Özal hükümetiyle uyumlu çalışılmadığı, bu sebeple emekliliğin gündeme geldiği, ancak yerine atanacak kimseyi de hazırlayamadığı gibi söylentiler ortaya çıkmıştır. Kendim Özal hükümetiyle çalışılmadığı yolundaki iddiaya katılmıyorum.¹ Fiilen siyaseti tercih etmesini de doğal ve haklı görüyorum.² Ancak diğer konuların ve düşüncelerin haricen niyet okumak suretiyle de olsa var olduğunu hatırlatmakta yarar vardır.

Dr. Tayyar Altıkulaç ile ilk karşılaşmam:

¹ Özal ve hükümetinin hakkımızdaki görüşleri için bk. s. ??? (T.A.)

² Siyasete nasıl girdiğimin hikâyesi için bk. s. ???

Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsü'nden 1976 yılı Haziran döneminde mezun olmuştum. Benimle birlikte dört kişi daha Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev almayı tercih etmişti. Bu arkadaşlarımızla birlikte başkanlığı ziyaret ettik. Yapacağımız görüşmelerde beni sözcü seçmişlerdi. Başkanlıkta kimseyi tanımadığımız için, işe nereden ve nasıl başlayacağımızı bilmiyorduk. Kısa bir istişareden sonra dönemin Diyanet İşleri Başkanı Dr. Lütfü Doğan'ın huzuruna çıkmaya karar verdik. Fazla beklemeden izin çıktı. İlk defa böyle bir resmî makama girmenin heyecanını yaşıyorduk. Arkadaşlar adına isteklerimizi arzetmeye çalıştım. Başkanımız bizi sabırla dinledi. Daha sonra, aydınlatıcı bir konuşma yaparak bize moral verdi. Bizi, İstanbul stajyer müftü yardımcılığına atayacağını söyledi. Kendisine teşekkür ederek makamdan ayrıldık. Fakat işimizin henüz nerede ve nasıl sonuçlanacağını tam bilemiyorduk.

Birkaç yere uğradık, kimse bize net bir şey söyleyemedi. Hatta işler bir ara tersine dönmeye başladı. Bu görev için sınav tarihinin belirlenmesi gerektiğini ve daha sonra bizi davet edeceklerini belirttiler. Biz bu belirsiz ve ucu açık cevaptan memnun kalmadık. Bir daha başkanlık makamına çıkmamız da uygun düşmezdi. İsmi bilmediğimiz bir görevli şaşkın halimizi görünce, başkan yardımcısının odasını göstererek derdimizi oraya anlatmamızı söyledi. Tam içeri gireceğimiz sırada bir beyefendi dışarı çıktı. Bizi kapıda görünce, "Buyurun bir işiniz mi var?" diye sordu. "Evet" dedik ve olup bitenleri anlatmaya çalıştık. "Peki, içeri gelin" dedi. Bu arada konuştuğumuz yetkilinin Dr. Tayyar Altıkulaç olduğunu öğrendik.

Tayyar Bey bizi dikkatle dinledikten sonra hemen bir iki yere telefon etti. Sanki telefonda görüştüğü idareciler bize az önce söylenenleri tekrarlamış oluyordular. Fakat hocamız problemi çözmek istiyordu. İtirazın geldiği yere telefonda şunları söyledi: "Arkadaşları boş göndermeyelim. Bir daha sınava çağırdığımızda ikinci bir masraf yapacaklar. Üstelik bir iki ay gecikme olacak. Şu odayı açınız. Ben Hamdi Bey'i alıp geliyorum. Mülâkatı yapalım." Biraz sonra bizi sırayla çağırdılar. Önce Arapça bir metin okuttular. Anlamını vermeye çalıştık. Birkaç mesleki soru ve cevaptan sonra mülâkat tamamlandı. Tayyar Bey bir saat sonra bizi tekrar çağırdı: "Evet, gençler hayırlı olsun. Tayininizi İstanbul stajyer müftü yardımcılığına yapıyoruz. Birkaç gün içinde gidip görevinize başlayabilirsiniz" diyerek bizi rahatlattı.

O gün belki tarifini yapamamıştık. Şimdi anlıyorum ki Tayyar Bey bugün gidin, yarın gelin gibi usandırıcı ve moral bozucu mazeretlerle mağdur olmamızı istememişti. Böylece olumlu ve güzel bir hatıra ile göreve başlamanın müjdesini aldık. Hocamızı ilk defa böyle tanıdık. Başkan olduktan sonra, icraatlarını merakla izledim. Onun döneminde merkezdeki bir şube müdürlüğüne atanmamla ilgili bir talebim oldu. Olumlu karşılanmamıştı. Fakat kendilerine olan sevgimden dolayı üzülmediğimi dışarıya yansıtmadım.

Asker dönüşü tekrar görev istiyorum:

Malatya Hekimhan müftüsü iken Aralık 1977 tarihinde askere gittim. Galiba 1979 Temmuz ayında terhis oldum. Yeniden görev almak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı'na gittim. Tayyar Bey artık Diyanet İşleri başkanıdır. Alt kademelerde aldığım bilgiye göre, münhal bulunan Safranbolu müftülüğüne müracaat ettim. Biraz sonra aynı ilçeye başkalarının da başvurduğunu öğrendim. Personel Dairesi Başkanı Mustafa Yılmaz ve başkan yardımcısı Niyazi Baloğlu ile görüştim. Sonuç alamadım. Biraz etrafın sesini dinledim. Şu düşünce ortaya çıktı. Son kararı başkan verecekti. Peki, ona kimin aracılığı ile ulaşılabilirdi? Hocamızın araçlarla iş takibinden hoşlanmadığı kanaati zaten yaygındı. O halde doğrudan görüşmem daha uygundu. Özel kalem müdürü İsmail Fidan artık ısrarına dayanamamış olmalı ki içeriye girdi ve görüşmemi sağladı.

Makama girer girmez ‘‘Safranbolu’da görev yapmak çok zor, son dokuz ayda iki mft değişti. İstiyorsan seni başka bir yere verelim’’ dedi. Bildiğimden değil ama Safranbolu’ya şartlanmış olmalıyım ki bu teklife direndim. ‘‘Hocam bana bu imknı verin. Memnun kalacağınızı mit ediyorum. Ben çalışmayı ve zoru başarmayı severim. Eğer memnun kalmazsanız altı ay sonra beni de alırsınız’’ dedim. Bu cevabımdan sonra hemen ilgililere telefon ederek işlemin yürütülmesini istedi. Atama onayımı elden aldım. Ertesi gün mahalline giderek görevime başladım. Sonra öğrendim ki gerçekten o günlerde Safranbolu’da görev yapmak zormuş. Ama ben çok şükür aynı ilçede yedi yıl çalıştım ve mahcup da olmadım.

‘‘Saat on bire kadar bekleyiniz, sizi arayacağım’’:

Anlatacağım bu hatıra, meslek hayatımda derin iz bırakmıştır. Olayın ne kadar ilginç olduğunu birlikte okuyalım. Safranbolu mftsym. Grevime devam ediyorum. Halkın mftlkle ilgili intıbaı da iyi sayılır. Her hafta ilçe halkından on beş kadar benzer yaş ve değerlere sahip esnaf ile iş adamının katıldığı yemekli bir toplantımız var. Bunlar, her yıl eylül-mayıs ayları arasında sıra geceleri ismi altında bir araya gelen samimi insanlar. Yaklaşık dört yıl boyunca ben de bu toplantılara katılıyorum. Sorularına cevap veriyor, ardından yatsı namazını birlikte kılıyoruz.

Bir kandil gecesinde bu arkadaşlardan Salim Toker ve Kzım Basmacı müftülüğe geldiler. Salim Bey çok nazik ve kibar bir insandı. Mahcup bir slpla şöyle dedi: ‘‘Hocam! Bugün kuyumculuk mesleğimden emekli oldum. Görevimi ocuklarıma devrettim. Ancak bir cami yapacak kadar altını kendime ayırdım. Ben resmî işlemleri yrtemem. Bir cami yapmak için yardımınızı bekliyorum.’’ Konuyu araştıracaağımı ifade ettim. Daha sonra istediği yerin sit alanı olması sebebiyle ruhsat alınamayacağı anlaşıldı. Tekrar bir araya geldik, durumu kendisine izah ettim, anlayışla karşıladı. Bu defa kendisine Safranbolu’da İmam-Hatip Lisesi olmadığını, cami yerine okul yapmanın daha isabetli olacağını söyledim. Salim Bey hiç itiraz etmedi. Aynı yatırımı okula tahsis edebileceğini ifade etti. Sıra arsa teminine gelmişti. İlçede bu amaçla arsa bulmak oldukça zordu.

Ertesi gün yatsı namazını müftülük sitesine yakın Dedeoğlu Camii’nde kıldım. Namazdan sonra eve giderken arkamdan biri, ‘‘mft efendi’’ diyerek seslendi. Dönüp baktığımda karşımda; herkesin saygı duyduğu fazilet ve güven sahibi merhum Mustafa Osman Efendi’yi gördüm. Benimle birkaç dakika görüşmek istediğini söyledi. Bu benim için büyük bir mutluluktur. Birlikte eve geldik. Oturur oturmaz hemen elindeki zarfı bana uzatarak, ‘‘Mft efendi hazretleri, bu zarf birkaç gecedir beni ve yengeni rahatsız ediyor. Bunu size emanet ediyorum. Dilediğiniz gibi tasarruf edebilirsiniz’’ dedi ve izin isteyip gitti. Doğrusu bu samimi teklif karşısında çok heyecanlandım. Gözlerimiz yaşla doldu. Zarfı açtığımda içindeki 5000 metrekairelik bir arsa tapusu olduğunu gördüm.

Ertesi gün ilgili mercilere sordum. Bu arsanın Safranbolu-Karabük yoluna yakın bir yerde olduğu anlaşıldı. Artık tencere ve kapak birbirini bulmuştu. Biri diğerinden habersiz iki hayır sahibi ve değerli insan bu eserin yapımına vesile olacaktı. Biz müftülük ve Türkiye Diyanet Vakfı şubesi olarak rehberlik edeceğiz. Nitekim yle yaptık. İnşa edilecek İmam-Hatip Lisesi ile ilgili çalışmalarımıza başladık. O yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı’nca ‘‘Kendi okulunu kendin yap’’ kampanyası düzenlenmişti. Biz de bu zincirde bir halka olacağımızı düşünmüştük. Bize göre kaynak, arsa, plan, proje, ruhsat ve nihayet temel atmak için her şey tamamdı. Olumsuz bir şey görünmüyordu. Davetiyeler basıldı ve on beş gün önce birçok resmî ve özel

makama gönderildi. Biz iyi niyetliyiz. Heyecanla temel atma gününü bekliyoruz. Bu arada Diyanet İşleri Başkanı Dr. Tayyar Altıkulaç da temel atma törenine katılacağını bize bildirmişti.

Temel 11 Nisan 1984 Çarşamba günü atılacaktı. İki gün kalmıştı. Zonguldak Valisi Tefvik Başakar, ilçe kaymakamı Fevzi Yılmaz'ı arayarak temeli atılacak okul ile ilgili işlemlerin durumunu sordu. Kaymakam alt yapı ile ilgili her şeyin tamamlandığını söylese de vali bey ısrarla bir şeylerin eksik olduğunu ima etmek istiyordu. Biz sonra öğreniyoruz ki 12 Eylül 1980 olayından sonra askerî yönetim, "yeni İmam-Hatip Lisesi" yapmayı ve açmayı durdurmuştur. Doğal olarak birçok yetkili merci, davetiyeleri görünce kendilerine yapılmış bir ihbar gibi kabul ettiler. Oysaki biz masumuz, niyetimiz temiz. Üzerine okul yapılacak arsanın mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfı'na ait. Kaldı ki başlangıçta da böyle bir yasaktan haberimiz yoktu. Temel atılacak gün, sabah saat dokuzda Dr. Tayyar Altıkulaç beni telefonla arayarak şunları söyledi: "Müftü efendi, henüz Ankara'dayım. İmam-Hatip Lisesi olarak temelin atılıp atılamayacağı hususunda bir problem var. İlgililerle görüşmeye devam ediyorum. Vali bey gelirse Karabük'te beni beklesin (o tarih itibariyle Karabük, Zonguldak iline bağlı bir ilçe idi). İki saat sonra seni arayacağım." Korku dolu bu haber, artık mahallinde de duyuldu. Şayet temel atılamazsa, çevre halkına ve hayır sahiplerine ne diyeceğiz?

Sayın başkan iki saat sonra tekrar beni aradı ve şöyle dedi: "Müftü bey tamam, problem çözüldü, ben hemen yola çıkıyorum. Halkı temel atma yerine yönlendirin. İnşallah iki saat sonra oradayım." Yeniden sevindik. Hazırlıklar tamamdı. Temel atılacak alan bir şölen yerine dönüştü. Hocamız dediği saatte tören yerine ulaştı. Beni gördüğünde "Müftü efendi, merak etme, okulun temelini atacağız. Biraz sıkıntı var. İmam-Hatip Lisesi ismi çok ön plana çıkmasın" dedi. Konuşma sırası kendisine gelince herhalde halkın ilgisinden de etkilenmiş olmalı ki, çok heyecanlı ve duygu yüklü bir konuşma yaptı. Sözlerinin bir bölümünde; "Bu ülkede Salim Toker'ler ve Mustafa Osman efendiler var olukça nice camiler, Kur'an kursları, İmam-Hatip liseleri, okullar ve hastaneler yapılır" diyerek dinleyicileri coşturdu ve gözyaşlarına boğdu.

Tören tamamlandı. Salim Toker konukları evinde ağırlamak istemişti. Artık mutlu ve yüzü gülüyordu. Sayın başkanımızın "Salim Bey zahmet ettiniz, evinizi bize açtınız" dediğinde, Salim Bey şöyle cevap vermişti: "Efendim sizin teşrifinizden dolayı Ankara'ya kadar yolları halı ile döşesem yine azdır."

Allah söyletti derler ya, aynı akşam TRT verdiği haberlerde; başkanın konuşmasına geniş yer verdi. Öyle ki bir yerinde İmam-Hatip Lisesi'nin yıl sonunda açılacağından bile söz etti. Okul dokuz ay gibi kısa bir sürede tamamlandı. Fotoğraflarını alarak dönemin Millî Eğitim Bakanı Vehbi Dinçerler'i ziyaret ettik. Bakan olup bitenleri dinledikten sonra şöyle dedi: "Yeni İmam-Hatip Lisesi açma konusunda sıkıntımız var. Hatta lise kısmı kapanan bazı İmam-Hatip okullarının öğrencilerini lise bölümünü açıp bir üst kata çıkaramıyoruz. Fakat bu okuldan da vazgeçmek istemem. Şimdilik bu okulu Karabük İmam-hatip Lisesi'nin şubesi olarak açalım. İnşallah gelecekte müstakil hale gelir." Olay, bakanın dediği gibi gelişti. Okul bir süre şube olarak devam etti. Daha sonra bağımsız olarak açıldı. Şimdi düşünüyorum ve anlıyorum ki şayet hocamız o gün konuyu ilgililerle görüşüp tartışmadan kendi haline bıraksaydı elbette bu sonuç alınamayacaktı. Ayrıca kurumlar itibar kaybına uğrar, iki hayır sahibine karşı da zor durumda kalır, mahcup olurduk.